

Učitelj in ravnatelj

■ **Albin Vrabič**, mag. znanosti, je upokojenec. Delal je v *Termoelektrarni Šoštanj*, v *Šolskem centru Velenje* in na *Centru RS za poklicno izobraževanje*. Bil je inženir v energetiki, učitelj svetnik srednješolske mehanike in 25 let ravnatelj dveh srednjih šol na področju strojništva, rudarstva in okoljevarstva. Je avtor in soavtor učbenikov, delovnih zvezkov, programske opreme, učnih načrtov, izpitnih katalogov in programov izobraževanja s področja srednješolske mehanike in strojništva. Prav tako je soavtor priročnikov o ugotavljanju in zagotavljanju kakovosti dela v šolah s poudarkom na samoevalvaciji.

Definicija Unesca za kakovostno šolo je: »Kakovostna je tista šola, iz katere pride udeleženec izobraževanja bolj samozavesten kot je bil na začetku.« Nič ne govori o predmetih, ocenah, opremi šole ... Govori o dodani vrednosti, samozavesti vsakega posameznika. Zanima jo človek in vse, kar vpliva na razvoj posameznika v profesionalnem in osebnostnem smislu. Pri tem pa smo ključni učitelji.

Ko sem začel kariero učitelja, sem bil preveč strog in nepopustljiv, lahko bi zapisal, da premalo človeški. Na začetku svoje profesionalne poti sem bil priča napadu razžaljenega bivšega dijaka, ki je bil poštar, na njegovega učitelja matematike. Z 'napadenim' kolegom in 'napadalcem' sem se pozneje o tem dogodku pogovarjal in sam pri sebi ugotovil, da se je bivši dijak čutil ponižanega kot človek, ker je imelo strogo merjenje matematičnega znanja in absolutno razvrščanje glede na rezultate verjetno nesorazmerno veliko težo, kar je najbrž vodilo v razmislek, da ga je matematik po krivici onemogočil pri doseganju njegovih ciljev ...

Ta šokantni dogodek in premislek o njem je v meni sprožil povečanje empatije do udeležencev izobraževanja. Spremenil sem način dela v razredu, tako da sem bil v pomoč dijakom pri njihovi rasti in sem še posebej zavestno upošteval njihovo enkratnost in to, da vsak od njih nima enakih pogojev za lasten razvoj niti ne enakih potencialov. Moja naloga je vse bolj postajala to, da sem jim pomagal pri osebnostni in strokovni rasti z upoštevanjem njihovih talentov in omejitev.

Biti učitelj pomeni biti vodja in to ni pozicija tistega, ki 'rangira'. Vodja postaneš, ko se odločiš, da pomagaš vsem okoli sebe pri rasti. Pretirano absolutno razvrščanje glede na dosežene merljive rezultate pri mladih ne ustvari najbolj vzpodbudnega okolja. Bolje je, da poskušamo ustvariti pogoje za to, da dijaki tekmujejo sami s sabo, kar

pomeni, da izboljšujejo svoj napredek pri predmetu in da je manj pomembno, kje so absolutno na lestvici dosežkov.

V svoji ravnateljski karieri sem bil vključen v reševanje konfliktnih primerov med učiteljem in dijakom. Velikokrat se je pokazalo, da ni težava v neznanju, ampak v odnosu, ko se dijak ni čutil dovolj sprejetega na človeški ravni.

Velikokrat se je pokazalo, da ni težava v neznanju, ampak v odnosu, ko se dijak ni čutil dovolj sprejetega na človeški ravni.

Učitelj je predvsem vodja, ki služi udeležencem izobraževanja. Nelson Mandela je nekoč zapisal: »Dober vodja je nekdo, ki vodi čredo, da ta niti ne opazi, da je voden.« Ta citat mi je zapisala učiteljica v knjigo, ki so mi jo podarili sodelavci ob odhodu v pokoj. Pomeni mi priznanje, da sem jim kot ravnatelj služil in bil na nek način človek za druge, kar piše v Etičnem kodeksu članov Društva katoliških pedagogov Slovenije: »Učitelj skrbi za ugled svojega poklica s strokovnim in odgovornim delom in na druge načine: s samozavestjo, s strokovno zavestjo in poklicno etičnostjo, z vplivom na javnost ter s tem, da je človek za druge« (EK, 2005: čl. 36).

Stanko Gogala, utemeljitelj osebnostne pedagogike, je zapisal, da mora pedagog spoznati zakonitosti obče metodike, hkrati

ti pa »naj bo metoda po možnosti osebna in pristno doživeta. Zakoreninjena bodi v človekovi osebi, izvira naj iz njegove osebne enkratnosti in naj tudi na zunaj kaže svojstvenost onega človeka, ki jo uporablja. Zato metode ne moremo kakor koli posnemati, kajti pedagoško delo z metodo, ki bi ne bila neposredna, bi ne imelo pravih uspehov. Vsak učitelj naj bi zato dobil svojo lastno metodo, naj bi našel samega sebe v svoji metodi, naj bi izrazil v svoji metodi samega sebe in naj bi se ne bal delati po svoji osebni metodi« (Gogala, 2005: 218).

Tako pridemo do avtentičnega učitelja, kot danes včasih rečemo. To je učitelj, ki je to, kar je, nima maske, pri njem ni razlike med verbalno in neverbalno komunikacijo, govori to, kar je prav, in ne, kar se dobro sliši, daje, namesto da bi jemal, dobro se znajde na družabnih dogodkih, ki jih večkrat predčasno zapusti in gre v svoj domači mir, ima smisel za humor, ni ljubosumen na uspehe kolegov, drugim pomaga do uspehov, sledi svojemu srcu, ne zanima ga videz/vtis, čuti, kaj se skriva pod površino, je miren in odločen, sledi svoji poti, je hvaležen in ni malenkosten.

Tak učitelj ima pred sabo razred, ki ga vodi skozi proces pridobivanja novega znanja. Pa ne samo znanja iz učbenikov. Še pomembnejši je vzgojiteljski del učiteljevega dela, ki se predvsem z zgledom prenaša na udeležence izobraževanja na različnih stopnjah. Tako omogočimo udeležencem izobraževanja, da uresničujejo misel Seneka: »Ne za šolo, učimo se za življenje.«

Na kratko bi lahko rekli, da mora imeti dober učitelj poleg obilo strokovnosti še veliko srce. Zato bi bilo dobro, da poleg razvijanja stroke učitelj razvija tudi svojo osebnost, tako v času študija kot v času poučevanja. ◀

Viri

- Gogala, Stanko (2005): *Izbrani spisi*. Ljubljana: Društvo 2000.
- *Etični kodeks članov Društva katoliških pedagogov Slovenije* (2005). Ljubljana: Društvo katoliških pedagogov Slovenije.